

Vergaderjaar 2011–2012

33 000 IV

Vaststelling van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2012

Nr. 80

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Den Haag, 12 september 2012

Mede namens de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie geef ik in deze brief, met referentie aan uw schrijven van 13 februari jl. invulling aan de gedane toezeggingen tijdens het Algemeen Overleg inzake BES-aangelegenheden, dat plaatsvond op 6 februari jl (Kamerstuk 33 000 IV, nr. 63).

1. Aanpak van de jeugdcriminaliteit op de BES-eilanden

Het beleid in Caribisch Nederland is erop gericht om zoveel mogelijk te investeren in de preventieve kant (de «voorkant») van de jeugdketen. De Voogdijraad is in dat beleid een belangrijke ketenpartner. Met behulp van betrekkelijk recent¹ geïntroduceerde interventiemodellen (Halt-afdoening, Officiersmodel en het Rechtersmodel) wordt geïnvesteerd in een aanpak voor respectievelijk lichte, gemiddelde en ernstige jeugdcriminaliteit, zodanig dat daar voorbeeldwerking van uitgaat. Hiermee wordt geprobeerd te voorkomen dat minderjarigen gedetineerd danwel gesloten moeten worden geplaatst.

Vanwege een te geringe doelgroep is er geen fysiek veiligheidshuis aanwezig in Caribisch Nederland. Wel is het concept – nauwe afstemming tussen ketenpartners – ingevoerd. Er zijn binnen de strafrechtelijke keten samenwerkingsafspraken gemaakt tussen de Voogdijraad, het OM, de politie, de leerplichtambtenaar en de scholen om schoolverzuim en kleine delicten op school aan te pakken. Binnen de civielrechtelijke keten zijn samenwerkingsafspraken gemaakt tussen de Voogdijraad, gezinsvoogdij en de ambulante jeugdzorg:

- Sinds 2010 is er voor jongeren die met het strafrecht in aanraking (dreigen) te komen een casusoverleg ingesteld waarin intensief wordt samengewerkt met verschillende ketenpartners aan «de voorkant» van de jeugdketen.
- Er is een casusoverleg jeugdzorg ingesteld.

¹ Sinds augustus 2010 op Bonaire en sinds mei 2011 op Sint Eustatius en Saba.

- Er zijn dwarsverbanden gelegd tussen de civiele en strafrechtelijke ketens om de gehele jeugdketen sluitend te maken.

Sinds juni 2010 is de Voogdijraad in staat om jeugdreclasseringstaken uit te voeren op alle drie eilanden van Caribisch Nederland. De Voogdijraad is in 2011 een samenwerkingsverband aangegaan met de Stichting Reclassering Caribisch Nederland voor de coördinatie van de jeugdaanpak op Saba en Sint Eustatius. Een medewerker van de Stichting is geplaatst op Saba en coördineert het casusoverleg jeugd op de twee Bovenwindse eilanden en de aangeboden en opgelegde straffen door de Officier van Justitie of de rechter.

De Voogdijraad tracht door middel van het geven van informatie en voorlichting op scholen radio- en tv bewustwording van de bevolking m.b.t. de justitiële aanpak bij kleine en zware delicten te stimuleren.

– Samenwerking met VWS en OCW

Het preventief werkende Centrum Jeugd en Gezin en de Jeugdzorg (de ambulante hulpverleners in vrijwillig kader) werken nauw samen met het Expertisecentrum Onderwijs Zorg Bonaire om vroegtijdig via scholen hulp te bieden aan ouders en jongeren om te voorkomen dat ze *drop-outs* worden. Hierover zijn tussen partijen afspraken gemaakt. Ook de Voogdijraad – waarnaar zo nodig kan worden verwezen – is bij deze afspraken betrokken.

Begin 2012 is er, onder verantwoordelijkheid van VWS en in samenwerking met het lokale bestuur, een campagne Positief Opvoeden gestart om ouders kennis te laten maken met een andere manier van opvoeden.

Ook Stichting Jeugdwerk Jong Bonaire (een centrum waar jongeren van 12 tot 20 jaar na schooltijd naartoe kunnen), biedt de jeugd activiteiten op sport- en educatief gebied aan om afglijden richting criminaliteit en andere ongewenste activiteiten te voorkomen. Jong Bonaire biedt de ouders ook opvoedingsondersteuning aan.

– Detentie

Ook zijn er verbeteringen doorgevoerd in geval van detentie. Volwassenen en jeugdigen worden in de Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (JICN) op Bonaire gescheiden van elkaar gedetineerd. Er is een dagprogramma opgesteld, waarmee wordt voorzien in dagbesteding zoals luchten, sport, recreatie en arbeid. Er is onderwijs voor zowel volwassenen als minderjarigen, in eerste instantie voor een proefperiode van twee jaar (augustus 2011 – augustus 2013). De kosten worden door OCW en VenJ gedragen.

Tenslotte kan worden gemeld dat jongeren, bij ernstige delicten en ernstige gedragsstoornissen, volgens de BES-wetgeving jeugd-TBR opgelegd kunnen krijgen.

2. Kosten van het tijdelijk overnemen van gevangenen

De rekening voor het door Curaçao tijdelijk overnemen van Nederlandse gedetineerden, afkomstig uit Bonaire, Saba en Sint Eustatius, is door VenJ betaald. Begrotingstechnisch bleek het niet mogelijk te zijn openstaande rekeningen met elkaar te verevenen.

3. Criminaliteitsituatie op de BES-eilanden

Teneinde een overzicht van veelvoorkomende geregistreerde criminaliteit op Bonaire, Saba en Sint Eustatius over de jaren 2008 tot en met 2011 te verkrijgen, is een onderzoek uitgevoerd. De daaruit voortvloeiende

registratie (*Geregisteerde criminaliteit op Bonaire, Saba en Sint Eustatius 2008 – 2011*) is beperkt tot een beschrijving van de geregisteerde criminaliteit en een duiding van gesignaleerde ontwikkelingen en trends. Gezien de beperkte beschikbare tijd waren grondige analyses niet mogelijk. De registratie treft u bijgaand aan*. Ik volsta in deze brief met het weergeven van de samenvatting (pp. 2–3):

«In Actpol (het registratiesysteem van het Korps Politie Caribisch Nederland, KPCN) worden jaarlijks rond de 2000 incidenten geregistreerd die op Bonaire hebben plaatsgevonden. Het grootste deel van de registraties gaat over vermogenscriminaliteit, waarbij door de jaren heen een forse toename wordt geconstateerd. In 2008 bestaat bijna de helft van de registraties (48,7%) uit vermogensdelicten terwijl dat in 2011 bijna driekwart (71,1%) van de geregisteerde incidenten betreft. Bij geweldsincidenten neemt het aantal registraties, na een lichte daling in 2009, de daaropvolgende jaren toe. In 2011 heeft 14% betrekking op geweldsdelicten. De registraties waarbij een minderjarige verdachte betrokken is, nemen in 2009 en 2010 af waarna er in 2011 een kleine toename plaatsvindt naar 28 geregisteerde minderjarige verdachten (1,4%). De registraties van de overige criminaliteitsvormen nemen fors af. In 2008 bestond 31,1% van het totaal aan registraties uit andere delictsvormen, terwijl dat in 2011 nog maar 13,4% van het totaal betreft.

De meeste delicten vinden plaats in Playa, het centrum van Kralendijk en voor veel bewoners en toeristen het uitgaanscentrum van Bonaire. Na Playa volgen Antriol en Nikiboko als de wijken waar de meeste delicten gepleegd worden, hoewel in Antriol en Nikiboko in 2011 een sterke daling zichtbaar is. Op de *dive sites* is vooral sprake van vermogenscriminaliteit, doorgaans diefstallen uit geparkeerde auto's van duikers.

De bij het OM BES ingeschreven zaken laten een ander beeld zien dan de politieregistraties. Hoewel binnen het politiesysteem een forse stijging van de vermogensdelicten te zien is (van 841 registraties in 2008 naar 1 402 in 2011), laat het aantal bij het OM BES ingeschreven zaken na een stijging in 2009 (151) een afname in 2010 (144) en 2011 (97) zien. Op basis van de beschikbare cijfers blijkt 6 tot 14% van de geregisteerde incidenten met vermogenscriminaliteit bij de politie te leiden tot een ingeschreven zaak bij het OM BES. Uit de aangebrachte zaken blijkt dat de politie vooral inzet pleegt op ernstige delicten, zoals geweldsdelicten en zedendelicten, waarvan de aantallen aangebrachte zaken in 2011 sterk toenemen. Bij geweldsdelicten ligt het aantal inschrijvingen van een zaak bij het OM BES relatief gezien veel hoger. Jaarlijks worden er tussen de 70 en 140 geweldszaken ingeschreven. In werkelijkheid zijn de geweldsdelicten nog hoger, omdat de *atrako's*¹ bij het OM BES zijn ondergebracht bij vermogensmisdrijven.

Het aantal bij het OM ingeschreven minderjarige verdachten neemt sterk af. In 2008 waren er 41 minderjarige verdachten, terwijl er dit in 2011 nog maar 26 waren. De daling heeft te maken met een veranderde aanpak, die sinds 2010 wordt gehanteerd en die er op gericht is te voorkomen dat minderjarigen tussen de 12 en 18 jaar voor het gerecht verschijnen. De aanpak is opgedeeld in drie fasen. In de eerste fase heeft de barrieregisseur (wijkagent) een rol gekregen bij het uitspreken van straffen bij lichte vergrijpen, waarbij het meestal wordt afgedaan met een HALT-afdoening. In de tweede fase is er sprake van een aangifte van een strafbaar feit en adviseert de Voogdijraad de Officier van Justitie over de aard van de strafrechtelijke afdoening. In de derde fase verschijnt een minderjarige verdachte onherroepelijk voor de rechter. Het ketengerichte interventiemodel lijkt een succes te zijn, gelet op de daling van het aantal ingeschreven minderjarigen in 2011 bij het Parket van 14% in 2009 tot 8%

¹ Gewapende overvallen.

in 2011, ook al vertoont het aantal bij incidenten betrokken jeugdigen in 2011 in de cijfers van de politie een belangrijke stijging ten opzichte van 2010. In 2011 zijn 106 van de 150 buitenrechtelijke meldingen naar de HALT-zitting gegaan, waarvan 97 zijn afgedaan middels een straf/opdracht of berisping.

Het aantal zaken dat jaarlijks bij het OM BES wordt aangebracht, varieert sterk. In 2010 is er een daling te zien, gevolgd door een stijging in 2011, met als resultaat een hoger aantal afgedane zaken in 2011 dan in 2008. In 2011 kon in 40 van de 327 zaken niet voldoende bewijs worden verkregen. Wanneer de afdoening van zaken tegen verdachten bij het OM Parket Bonaire wordt uitgesplitst naar delictsvorm valt op dat in 2011 meer gewelds- en levensdelicten zijn afgedaan dan vermogensdelicten, terwijl deze verdeling in de jaren ervoor andersom lag. Wel blijft het aandeel overige delicten in de afdoening redelijk stabiel. De cellencapaciteit voor de tenuitvoerlegging van de straffen vormt een probleem. Het tekort aan cellen op Bonaire heeft ertoe geleid dat mensen moeten worden heengezonden. Op Saba waren de cellen afgekeurd, waardoor verdachten na één nacht werden overgebracht naar Sint Eustatius en bij een periode langer dan 18 dagen naar Bonaire. Sinds kort zijn de cellen gerestaureerd en weer beschikbaar.

Vanaf 10 oktober 2010 zijn de eilanden Sint Eustatius en Saba overgestapt op een andere registratie van criminaliteit. Het is niet zinvol om de geregistreerde criminaliteit op deze eilanden voor slechts circa drie maanden in 2010 weer te geven. De gegevens over Sint Eustatius en Saba zullen beperkt blijven tot 2011, het eerste volle jaar van de nieuwe registratie en de transitie. Het overzicht kan in dat verband worden gezien als een nulpuntmeting voor volgende studies. Wel is er nog sprake van verschillen in rubricering van delicten tussen de verschillende eilanden, waardoor een vergelijking niet goed mogelijk is. Er zijn inmiddels initiatieven ontplooid om voor 2012 voor alle drie de eilanden bij het KPCN eenduidige categorieën te gebruiken, waardoor een goede vergelijking wel mogelijk wordt.

Op Sint Eustatius werden er in 2011 in totaal 266 delicten geregistreerd in Actpol, waarvan 201 zaken werden opgelost. Er werden 114 incidenten geregistreerd als vermogensdelict, 42,9% van de totale registraties. Ongeveer de helft daarvan werd opgelost. Iets meer dan een kwart van de registraties werd onder de noemer geweldsdelicten geregistreerd. Alle 70 incidenten werden opgelost. Er werden vier minderjarige verdachten geregistreerd, waarvan er drie betrokken waren bij vermogensdelicten en de andere bij een geweldsdelict. Van de 266 zaken uit 2011 werden er 64 zaken ingeschreven bij het OM, waarvan meer dan de helft (35) betrekking had op geweld. Ongeveer een derde had betrekking op een vermogensdelict en de rest viel onder andere delictscategorieën.

De cijfers van het KPCN over Saba laten hetzelfde patroon zien als op de andere twee eilanden: het aantal vermogensmisdrijven is het grootst, gevolgd door geweldsmisdrijven en zowel politie als het OM investeert vooral in het oplossen van de geweldsmisdrijven. Er werden 178 incidenten in Actpol geregistreerd, waarvan ongeveer een kwart betrekking had op een vermogensdelict en ongeveer 20% uit geweldsmisdrijven bestond. Van de 178 zaken werden er 55 bij het OM ingeschreven, waarvan meer dan de helft betrekking had op een geweldsincident. Er werd een minderjarige verdachte bij het OM ingeschreven, die betrokken was bij een geweldsincident.

Aansluitend op deze registratie zal een criminaliteitsbeeldanalyse (CBA) worden uitgevoerd op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. In deze CBA zal een uitgebreid en gefundeerd beeld worden geschetst van de criminaliteit waarmee de eilanden te maken hebben. Verder zal een beeld worden geschetst van de criminaliteit waarmee Caribisch Nederland waarschijnlijk op de middellange termijn zal worden geconfronteerd.»

Ik zal u, zoals toegezegd tijdens het Algemeen Overleg op 6 februari jl., ieder kwartaal schriftelijk op de hoogte houden over de criminaliteitssituatie in Caribisch Nederland. De bijgaande registratie is de eerste in de reeks*. Een volgende rapportage (de CBA) kunt u in het eerste kwartaal van 2013 tegemoet zien.

4. Personeel justitieketen op de BES-eilanden

De huidige aantallen personeel in de verschillende onderdelen van de justitieketen in Caribisch Nederland zijn:

Politie	132,50
Brandweer	70
Gevangeniswezen	79
Voogdijraad	11
OM BES	9,25
Gemeenschappelijk Hof BES	6
Totaal	307,75

5. Communicatie van de politie met de bevolking

Het KPCN heeft een «Communicatieplan Extern KPCN» opgesteld. In het communicatieplan wordt aandacht besteed aan de communicatie van het korps naar verschillende doelgroepen, waaronder burgers. In voorbereiding zijn verschillende informatiefolders, uitbreiding van de internetsite van het korps en diverse voorlichtingsactiviteiten. U treft het communicatieplan bijgevoegd aan*.

Ik vertrouw erop met deze brief gestand te doen aan de afspraak om uw Kamer uiterlijk bij de aanbidding van de ontwerp-Rijksbegroting 2013 te informeren over de invulling van de gedane toezeggingen.

De minister van Veiligheid en Justitie,
I. W. Opstelten

*) Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer